

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 9. december 2008
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2008-792-0725
Dok.: RAJ40782

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 150 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 13. november 2008.

Brian Mikkelsen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 150 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes redegøre for forskellene i dansk og svensk lovgivning for så vidt angår, at betragte det som en skærpende omstændighed, at far har slået mor, mens børnene har overværet eller hørt overgrebet finde sted.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har udtalt følgende:

”De almindelige hovedhensyn, der skal indgå ved straffens fastsættelse, fremgår af straffelovens §§ 80-82. Straffelovens § 80 har følgende ordlyd:

”§ 80. Ved straffens fastsættelse skal der under hensyntagen til ensartetheden i rets anvendelsen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysningerne om gerningsmanden.

Stk. 2. Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelse samt til, hvad gerningsmanden indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrund til gerningen.”

I straffelovens § 81 anføres omstændigheder, som i almindelighed skal indgå som skærpende omstændigheder ved straffens fastsættelse, mens der i straffelovens § 82 nævnes omstændigheder, der i almindelighed skal indgå som formildende omstændigheder ved straffens fastsættelse.

Børns overværelse af en af forældrenes vold mod den anden er ikke specifikt nævnt i straffelovens § 81 eller § 82.

I retspraksis bliver dette forhold imidlertid i nogle sager tillagt vægt som en skærpende omstændighed. Jeg kan i den forbindelse nævne tre domme, der indgår i Rigsadvokatens redegørelse om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg, som tidligere er sendt til Folketingets Retsudvalg (Alm. del – bilag 116). Dommene er beskrevet i bilag 1 til redegørelsen.

Dom nr. 38 - Østre Landsrets dom af 3. september 2007:

Tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 og § 266, vold og trusler over for en ekssamlever. Volden bestod i adskillige slag på armen med en plasticbøjle, flere slag på arme, ben og krop med en træbøjle og tre til fire slag med vaterpas på arme og ben. Forurettede pådrog sig ved volden hudafskrabninger på arm og ryg

samt blå mærker på benene. Volden fandt sted efter et skænderi mellem parterne i forurettedes lejlighed, hvor tiltalte befandt sig, fordi han ville se deres fælles barn.

Byretten fastsatte straffen til 40 dages ubetinget fængsel. Retten lagde vægt på den udøvede vold, herunder voldsudøvelsens vedvarende karakter, og den omstændighed, at volden fandt sted på forurettedes bopæl, og at deres barn overværede en del af episoden. I formildende retning lagde retten vægt på at der alene var tale om overfladiske skader, og at episoden udsprang af uoverensstemmelser i det tidligere samlivsforhold mellem tiltalte og forurettede.

Landsretten ændrede byrettens dom, idet retten vedrørende udmålingen lagde vægt på karakteren af de begåede forhold, der omfattede såvel vold som trusler, og forhøjede straffen til 60 dage. Retten fandt efter oplysningerne om tiltaltes gode personlige forhold og de begrænsede følger af volden, at det undtagelsesvist var forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Dom nr. 47 - Østre Landsrets dom af 16. august 2007:

Tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 ved at have tildelt sin ekshustru en lussing. Volden fandt sted på et parkeringsareal og uden, at forurettede havde givet anledning hertil. Tiltalte blev tillige dømt for spirituskørsel.

Byretten fastsatte straffen til 20 dages ubetinget fængsel og en bøde på 5.500 kr. Tiltalte blev endvidere frakendt førerretten betinget. Straffen blev fastsat dels under hensyn til, at der ikke var konstateret nogen mærker som følge af lussingen, og dels under hensyn til, at tiltalte i forbindelse med lussingen havde skabt en truende stemning, der bl.a. havde givet sig udtryk i, at de to tilstedeværende børn blev så skræmte, at de gav sig til at græde.

Landsretten stadfæstede byrettens dom og udtalte, at der ikke, under hensyn til voldens karakter, herunder særligt at der var tale om uprovokeret overfaldsvold mod en frasepareret ægtefælle, var grundlag for at gøre straffen betinget, ej heller med vilkår om samfundstjeneste.

Dom nr. 89 - Østre Landsrets dom af 19. juni 2007:

Tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 ved at have tildelt sin kæreste en skalle, flere knytnæveslag i ansigtet og flere alvorlige spark i maven med bl.a. hudafskrabninger og hævelse over begge kindben, hævelse af over- og underlæbe, ømhed i maveregionen og blå mærke på overarmen til følge. Tiltalte havde været ude at drikke, og forurettede havde derfor over telefonen bedt ham om at holde sig væk fra hendes lejlighed, hvilket han var blevet sur over. Volden fandt sted i lejligheden, da tiltalte efterfølgende beruset indfandt sig.

Byretten fastsatte straffen til 3 måneders ubetinget fængsel og lagde ved strafudmålingen vægt på, at der var tale om forholdsvis grov vold, og at det forudgående skænderi var foregået over telefonen, hvorefter tiltalte indfandt sig i lejligheden og straks overfaldt forurettede, samt at volden blev udøvet, mens børnene var til stede.

Landsretten stadfæstede byrettens dom, idet udmålingen af straffen fandtes passende, og idet der ikke var grundlag for at gøre straffen hverken helt eller delvist betinget.

Som det fremgår af de tre domme, lagde byretterne udtrykkeligt ved straffastsættelsen i skærpende retning vægt på, at volden blev udøvet foran barnet/børnene, og der er ikke i landsretsdommene taget afstand herfra.

Selv om børns overværelse af en af forældrenes vold mod den anden ikke udtrykkeligt er nævnt som en skærpende omstændighed i straffeloven, vil domstolene således efter almindelige udmålingsprincipper kunne tillægge dette forhold vægt i skærpende retning.”

Justitsministeriet har endvidere indhentet en udtalelse fra Justitiedepartementet i Sverige, der har henvist til nedenstående bestemmelse i den svenske straffelov (brottsbalken) og uddrag fra ”Brottsbalken En kommentar” (U. Berg m.fl., Nordstedts Blå Bibliotek):

””29 kap. 2 § brottsbalken

Såsom försvarande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet skall, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

[...]

8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person.”

[...]

”**Punkt 8.** Bestämmelsen infördes genom lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2003. Så som framhölls i propositionen fanns det redan enligt äldre rätt möjlighet att beakta den typ av omständigheter som nämns i punkten. Detta har också skett i bl.a. [NJA 2003 s. 174](#) [...]. Enligt propositionen förelåg det emellertid skäl för att tydliggöra och markera att brott mot närstående barn ofta bör åsättas ett högre straffvärde, just för att barnet därigenom riskerar att berövas sin trygghet. Huruvida den nya regleringen är avsedd att eller kan antas komma att innebära någon ändring av tidigare praxis framstår som oklart. I [NJA 2005 s. 712](#) återopades punkten vid bedömningen av straffvärdet.

I propositionen påpekas att den som är under 18 år är att anse som barn men att bestämmelsen främst är av betydelse för brott som direkt eller indirekt riktar sig mot mindre barn. Vidare framhålls att

straffskärpningsgrunden inte är begränsad till brott som riktas direkt mot ett barn utan också omfattar exempelvis fall då ett barn bevittnar att en förälder blir slagen av den andre föräldern eller någon annan närstående till barnet. Till närståendekretsen hör enligt propositionen främst barnets mor och far eller fosterföräldrar samt sambor till sådana. Även andra vuxna personer som barnet har nära och förtroendefulla relationer till, t.ex. mor- och farföräldrar samt mosttrar och fastrar, bör enligt propositionen omfattas av bestämmelsen.

För att bestämmelsen skall vara tillämplig krävs inte att barnets trygghet eller tillit i förhållande till en närstående person skadats i det enskilda fallet. Det är tillräckligt att brottet varit ägnat att åstadkomma en sådan skada. Något syfte att åstadkomma skada krävs inte heller. Däremot torde det (trots vad som sägs i propositionen på s. 111) krävas att gärningsmannen inte endast insett vad han gjort utan också att gärningen var ägnad att åstadkomma en skada av det aktuella slaget.

[...]

Gemensamt för punkterna 1–8. Avsikten med denna paragraf är att någorlunda uttömmande ange de omständigheter som vid sidan av brottslighetens omfattning eller effekter brukar betraktas som särskilt försvarande. Även om uppräkningspunkterna är exemplifierande, torde de vanligast förekommande omständigheterna av detta slag finnas med om kanske inte direkt angivna så dock på det sättet att de går att hänföra till någon av de uppräknade punkterna. Denna teknik har lett till att flera av punkterna är allmänt hållna. Det skall därför betonas att de bör tillämpas med försiktighet.

I överensstämmelse med vad som i allmänhet gäller i brottmål har åklagaren i princip bevisbördan för om en försvarande omständighet föreligger. Däremot är det inget som hindrar att domstolen vid straffmätningen beaktar försvarande omständigheter även om åklagaren inte åberopat dem i stämningsansökan. Det är dock givetvis alltid av värde för den tilltalade och hans försvar om åklagaren redan i stämningsansökan anger om någon omständighet föreligger som enligt hans åsikt enligt förevarande paragraf är att anse som särskilt försvarande. Det torde också kunna anses innebära ett avsteg från det krav på rättvis rättegång med rätt att kunna försvara sig som ställs i artikel 6 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna om för den tilltalade överraskande moment beaktas som en försvarande omständighet. (Jfr [NJA 2003 s. 486](#) ang. gradindelning.)””

Som det fremgår af udtalelserne fra Rigsadvokaten og det svenske Justitsministerium, kan det både i Danmark og Sverige tillægges skærpene betydning ved strafudmålingen, at faderen har slået moderen, mens børnene var til stede. Det gælder, selv om denne situation ikke er nævnt udtrykkeligt i den danske straffelov, sådan som den er i den svenske.